

УДК 37.091.4СидоренкоВ.:62/64

DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2019.73.181010>

ПЕТРО АРТЮШЕНКО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1440-2217>

(Полтава)

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: artpp@ukr.net

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ ПРОФЕСОРА ВІКТОРА СИДОРЕНКА В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито внесок доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії педагогічних наук Віктора Костянтиновича Сидоренка у розвиток вітчизняної технологічної освіти. Розглядаються етапи його життя та науково-дослідної діяльності, наукові ідеї, пошуки, здобутки викладацької, науково-методичної, науково-дослідної, видавничої спадщини в галузі технологічної освіти та особистісні риси вченого.

Ключові слова: *трудове навчання; технології; ідеї, здобутки; наукова, викладацька діяльність; методична, видавнича робота.*

Постановка проблеми. В останнє десятиліття в Україні започатковано цілу низку досліджень, предметом наукового пошуку яких є персоналія доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії педагогічних наук України Віктора Костянтиновича Сидоренка (1951-2013). Керуючись ідеями А. Макаренка, В. Сухомлинського, І. Ткаченка, О. Захаренка, Д. Тхоржевського та ін. він визначав й реалізовував на практиці наприкінці ХХ-на початку ХХІ століття стратегічні завдання трудової підготовки підростаючого покоління.

Метою статті є виявлення та характеристика внеску професора В. Сидоренка у розвиток вітчизняного трудового навчання та навчання технологій у загальноосвітній школі.

Виклад основного матеріалу. Народився Віктор Сидоренко 27 лютого 1951 року в місті Біла Церква Київської області. З 1968 по 1971 рік навчався в Київському технікумі радіоелектроніки. Потім поступив на механіко-машинобудівний факультет Київського політехнічного інституту, який закінчив 1977 році. Працював інженером кафедри інструментального виробництва того ж інституту (Савченко, 2018; Сидоренко Віктор Костянтинович, 2005).

Подальша трудова діяльність В. Сидоренка була нерозривно пов'язана з нинішнім Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, де він пройшов шлях від асистента (1977) до професора (1996), завідувача кафедри трудового навчання і креслення (2000).

У 1987 році він став кандидатом педагогічних наук, у 1995 – доктором педагогічних наук. У 1988 році отримав вчене звання доцента, у 1997 – професора. У 2003 році Віктора Костянтиновича обрано членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України. З 2009 року В. Сидоренко працював у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (Кузьменко, & Слюсаренко, 2014b).

Початком етапу активної наукової діяльності є 1995 рік, коли Віктор Костянтинович в статусі доктора педагогічних наук із завзяттям береться за будь-яку справу, намагаючись зробити якомога більше для освітянської галузі України.

Так сталося, що впродовж етапу активної наукової діяльності він змінив кілька посад, але на кожній виявив себе як справжній «трудоголік», ніколи не шкодував часу і сил для розв'язання багатьох актуальних педагогічних проблем, для підготовки науково-педагогічних кадрів. Це був висококваліфікований і високорезультативний фахівець, спроможний глибоко проаналізувати, осмислити та розв'язати будь-яку педагогічну проблему, критично поставитись до неправильно сформульованої думки, невдало висловленої тези, нечіткої відповіді на поставлене запитання, недоречного прикладу тощо.

Наукові пошуки професора спрямовувалися на творче розв'язання таких проблем: оновлення змісту трудового навчання школярів, що знайшло відображення в розробленому під його керівництвом Державному стандарті освітньої галузі «Технологія»; розробка нормативних документів з підготовки вчителя трудового навчання; трудове навчання школярів, їх професійне самовизначення та розумовий розвиток; теорія та методика навчання школярів і студентів графічних дисциплін; науково-технічна творчість студентської молоді та методологія науково-педагогічних досліджень; інтеграційні процеси та закономірності в освіті; інформаційні технології у навчанні та ін. (Кузьменко, & Слюсаренко, 2014а; Кузьменко, & Слюсаренко, 2013).

Викладацька робота В. Сидоренка тісно пов'язана з творчим пошуком шляхів розв'язання та науковими дослідженнями багатьох актуальних проблем галузі технологічної освіти. Його наукові праці, навчальні та методичні посібники присвячені сучасним проблемам трудового навчання школярів, їх професійного самовизначення та розумового розвитку. Він був ініціатором проведення в Україні комплексних досліджень у галузі розвитку науково-технічної творчості учнівської молоді та методології науково-педагогічних досліджень. Широкого визнання набула його концепція залучення молоді до науково-дослідницької діяльності, втіленням якої стали принципово нові навчальні дисципліни та навчальні посібники з основ наукових досліджень для закладів освіти.

Значну увагу вчений приділяв роботі науково-методичної комісії з трудового навчання та секції трудової підготовки науково-методичної комісії з педагогічної освіти науково-методичної ради МОН України, які очолював. Під його керівництвом комісія та секція зробили вагомий внесок у розробку нормативних навчально-програмних документів з трудового навчання школярів і з підготовки вчителів трудового навчання.

Професор В. Сидоренко в різні періоди був або головою, або заступником голови, або членом спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, зокрема: в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського, Інституті професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України, Інституті педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка та ін. (Савченко, 2018).

Особливе місце в діяльності Віктора Костянтиновича займала підготовка науково-педагогічних кадрів, а саме: керівництво аспірантами і здобувачами наукового ступеня кандидата та доктора педагогічних наук. Його учні (понад 100 кандидатів і докторів наук) успішно захистили дисертації, зокрема з актуальних проблем теорії та методики трудової і графічної підготовки, і гідно продовжують справу свого вчителя. Наслідують вченого й молоді науковці в усіх регіонах України (Кузьменко, & Слюсаренко, 2011а; *Наукова школа Сидоренка В. К.*, 2005).

Професор В. Сидоренко залишив нам багату спадщину – монографії, навчальні та методичні посібники для загальноосвітніх шкіл, профтехучилищ і вищих педагогічних закладів освіти, методичні рекомендації, авторські свідоцтва, програми навчальних дисциплін, словники, статті в зарубіжних і вітчизняних виданнях тощо. Науковець має понад 300 наукових та навчально-методичних праць, серед яких чимало монографій, навчальних та методичних посібників для загальноосвітніх шкіл, профтехучилищ і вищих педагогічних закладів освіти, навчальних програм, схвалених Міністерством освіти і науки України. Його наукові статті відомі читачам багатьох фахових періодичних видань (*Сидоренко Віктор Костянтинович*, 2005).

Наукові ідеї та праці В. Сидоренка добре відомі в Україні та за її межами (зокрема він співпрацював з ученими-педагогами Білорусії, Великої Британії, Німеччини, Польщі, Росії, Словаччини, Хорватії, Швеції). Це закономірно, оскільки Віктор Костянтинович – видатний учений, відомий спеціаліст у галузі загальнотехнічної, трудової та графічної підготовки учнівської і студентської молоді, інтеграційних процесів в освіті.

Він був головним редактором науково-методичного журналу «Трудова підготовка в закладах освіти», членом редакційних колегій низки центральних та регіональних фахових і науково-методичних видань: «Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки», «Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки», «Молодь і

ринок» (Дрогобич), «Педагогічний альманах» (Херсон), «Проблеми трудової і професійної підготовки: Науково-методичний збірник» (Слов'янськ), «Професійно-технічна освіта», «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», «Таврійський вісник освіти» (Херсон) та ін. (*Пам'яті Віктора Костянтиновича, 2013*).

Впродовж свого життя професор В. Сидоренко неодноразово очолював Державні екзаменаційні комісії, був експертом під час проведення атестаційних, ліцензійних чи акредитаційних заходів.

Висновки. Усе вищезазначене дозволяє констатувати, що внесок В. Сидоренка в розвиток вітчизняної педагогічної науки, зокрема у розвиток трудової підготовки учнів та студентів, є різноплановим та вагомим. Без сумніву, життєвий і творчий шлях Віктора Костянтиновича та його науковий доробок ще буде комплексно досліджено і теоретично узагальнено. Ще буде визначено внесок знаного вітчизняного педагога у розвиток трудової підготовки учнів та професійно-педагогічної освіти студентів, але вже сьогодні можна констатувати, що ідеї та досвід роботи В. Сидоренка знайшли безпосереднє відображення в освітніх процесах України кінця ХХ – початку ХХІ століття, сприяли становленню цілої когорти науковців і вчителів.

Неабиякий вплив на соратників і молодих науковців мали такі риси вченого, як: доброта, інтелігентність, компетентність, цілеспрямованість, самодостатність, відповідальність, оптимізм, наполегливість, мудрість, надзвичайна працелюбність; постійна увага до проблем кожної людини; бажання прийти на допомогу кожному і в будь-який час; організаторські здібності та ін. Він завжди нехтував особистими проблемами задля того, щоб поділитися вогнем свого серця з оточуючими, запалити в них іскру творчості, спонукати до активної діяльності (Кузьменко, & Слюсаренко, 2006; Кузьменко, & Слюсаренко, 2011b).

В подальших наукових пошуках може бути здійснено комплексне дослідження і теоретичне узагальнення наукового доробку відомого вітчизняного вченого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Віктор Сидоренко – вчений, педагог. URL : <http://uadocs.exdat.com/docs/index-299208.html/>
- Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В. Віктор Сидоренко: життєвий шлях та наукові здобутки вченого. *Теорія та методика професійної освіти: наукові читання імені професора Віктора Сидоренка* : зб. доповідей та тез доповідей V міжнародної конференції (Київ, 26-27 лютого 2014 р.). Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2014b. С. 15–16.
- Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В. Внесок В. К. Сидоренка у розвиток вітчизняної педагогічної науки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи* : зб. наук. пр. / за заг. ред. Д. Е. Кільдерова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014а. Вип. 45. С. 161–166.
- Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В. Вогонь серця професора В. К. Сидоренка. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 44 (4). С. 278–280.
- Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В. Професор В. К. Сидоренко та його наукова школа. *Таврійський вісник освіти*. 2011а. № 1. С. 263–271.
- Наукова школа Сидоренка В. К. *Наукові школи Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова* / ред. В. П. Андрущенко. Київ : Четверта хвиля, 2005. С. 249–272.
- Пам'яті Віктора Костянтиновича. *BOROVA. ORG*. 2013. URL: <http://borova.org/pam-yati-viktora-kostyantynovicha/>
- Савченко А. Науково-педагогічна спадщина професора В. К. Сидоренка полтавського періоду. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНП імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 72. С. 132–137.
- Сидоренко Віктор Костянтинович. *Професори Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. 1997-2005* / ред. В. П. Андрущенко. Київ : Четверта хвиля, 2005. С. 185–186.
- Щедрий учительський дар (до ювілею В. К. Сидоренка) / упоряд.: В. В. Кузьменко, Н. В. Слюсаренко. 2-е вид. доп. та перероб. Херсон : РІПО, 2011b. 47 с.
- Щедрий учительський дар (до ювілею В. К. Сидоренка) / упоряд.: В. В. Кузьменко, Н. В. Слюсаренко. Херсон : РІПО, 2006. 16 с.

REFERENCES

- Andrushchenko, V. P. (Ed.). (2005). *Naukova shkola Sydorenka V. K. [Scientific school of Sidorenko V.K.]. In Naukovi shkoly Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova [Scientific schools of the National Pedagogical University named after. MP Drahomanov]* (pp. 249-272). Kyiv: Chetverta khvylya [in Ukrainian].

- Andrushchenko, V. P. (Ed.). (2005). Sydorenko Viktor Kostiantynovych [Sidorenko Victor Konstantinovich]. In *Profesory Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova. 1997-2005 [Professors of the National Pedagogical University named after. MP Drahomanov. 1997-2005]* (pp. 185–186). Kyiv: Chetverta khvyliya [in Ukrainian].
- Kuzmenko V. V., & Sliusarenko N. V. (2011a). Profesor V. K. Sydorenko ta yoho naukova shkola [Professor V. K. Sidorenko and his scientific school]. *Tavriiskyi visnyk osvity [Taurian Journal of Education]*, 1. 263-271 [in Ukrainian].
- Kuzmenko V. V., & Sliusarenko N. V. (2014b, February). Viktor Sydorenko: zhyttievyy shliakh ta naukovi zdobutky vchenoho [Viktor Sidorenko: The way of life and scientific achievements of the scientist]. In *Teoriia ta metodyka profesiinoi osvity: naukovi chytannia imeni profesora Viktora Sydorenka [theory and methodology of vocational education: scientific readings of the name of Professor Victor Sidorenko]*, V mizhnar. konf. (Kyiv, 26-27 liutoho 2014) (pp. 15-16). Kyiv: Natsionalnyi universytet bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy [in Ukrainian].
- Kuzmenko, V. V. & Sliusarenko, N. V. (Comps.). (2006). *Shchedryi uchtelskyi dar (do yuvileiu V. K. Sydorenka [Generous teacher's gift (for the anniversary of V.K. Sidorenko)]*. Kherson: RIPO [in Ukrainian].
- Kuzmenko, V. V. & Sliusarenko, N. V. (Comps.). (2011b). *Shchedryi uchtelskyi dar (do yuvileiu V. K. Sydorenka [Generous teacher's gift (for the anniversary of V.K. Sidorenko)]* (2-e vyd. dop. ta pererob.). Kherson: RIPO [in Ukrainian]
- Kuzmenko, V. V., & Sliusarenko, N. V. (2013). Vohon sertsia profesora V. K. Sydorenka [Fire of the heart of professor V. K. Sidorenko]. *Tavriiskyi visnyk osvity [Taurian Journal of Education]*, 44(4), 278-280 [in Ukrainian].
- Kuzmenko, V. V., & Sliusarenko, N. V. (2014a). Vnesok V. K. Sydorenka u rozvytok vitchyznianoї pedahohichnoi nauky [Внесок В. К. Сидоренка у розвиток вітчизняної педагогічної науки]. *Naukovi Chasopys National Pedagogical Dragomanov University. Series 5: Pedagogical sciences: reality and perspectives*, 45. 161-166 [in Ukrainian].
- Pam'iaty Viktora Kostiantynovycha [Пам'яті Віктора Костянтиновича]. (2013). *BOROVA. ORG*. Retrieved from <http://borova.org/pam-yati-viktora-kostyantynovycha/> [in Ukrainian].
- Savchenko, A. (2018). Naukovo-pedahohichna spadshchyna profesora V. K. Sydorenka poltavskoho periodu [Scientific-Pedagogical Heritage of Professor V. K. Sidorenko of the Poltava Period]. *Pedagogical Sciences*, 72. 132-137 [in Ukrainian].
- Viktor Sydorenko – vchenyi, pedahoh [Viktor Sidorenko - a scientist, a teacher]. Retrieved from <http://uadocs.exdat.com/docs/index-299208.html/> [in Ukrainian].

PETRO ARTIUSHENKO

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF PROFESSOR VIKTOR SYDORENKO IN THE FIELD OF TECHNOLOGICAL EDUCATION

In the article the contribution of the doctor of pedagogical sciences, professor, correspondent member of the National Academy of Pedagogical Sciences Viktor Sydorenko to the development of national technological education is revealed. Educational (study at the radioelectronic college, polytechnic institute) and the scientific stages (National Pedagogical Drahomanov University, National University of Bioresources and Natural Resources Use of Ukraine) of his life are considered. Professor's scientific searches aimed at the creative solution of such problems: updating the content of labor education of schoolchildren, reflected in the of the State standard of the Educational field "Technology" developed by him; development of normative documents on the training of a teacher of labor education; labor training of pupils, their professional self-determination and mental development; theory and methods of teaching pupils and students the graphic disciplines; scientific and technical creativity of student youth and methodology of scientific and pedagogical research; integration processes and regularities in education; information technologies in education, etc. The teaching work of V. Sydorenko was closely linked with the creative search for solutions and scientific research of many of the topical problems in the field of technological education. The scientist paid considerable attention to the work of Ukrainian institutions, which were headed by him. The scientific and methodological commission on labor training led by him and the section of the labor training of the scientific and methodical commission on pedagogical education of the Scientific and Methodological Council of the Ministry of Education and Science of Ukraine made a significant contribution to the development of normative educational and program documents on labor education of schoolchildren and to the training of teachers of labor education. Professor V. Sydorenko at different periods was either chairman, or deputy chairman, or a member of specialized academic councils for the defense of candidate and doctoral theses. His students (more than 100 candidates and doctors of sciences) have successfully defended their theses, in particular on topical problems of theory and methodology of work and graphic preparation. Viktor Sydorenko was the editor-in-chief of the scientific and methodological journal "Labor training in educational institutions", a member of the editorial boards of a number of central and regional professional and scientific-methodical editions. Today we can state that the ideas and experience of V. Sydorenko's work were directly reflected in the educational processes of Ukraine at the end of the XXth and the beginning of the XXI century, and contributed to the formation of a whole cohort of scholars and teachers. In further scientific research, a comprehensive study and a theoretical synthesis of the scientific work of a well-known national scientist can be conducted.

Key words: labor training, technologies, ideas, achievements, scientific, teaching activity, methodical, publishing work.

Одержано 09.02.2019р.